

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUSKI PRZEBIERATKI: Rocznie — 30 mk., półrocznie — 15 mk., kwartalnie — 7 mk. 50 fen., miesięcznie — 2 mk. 50 fen. łącznie z przesyłką pocztową i odnośnikiem do domu.

Zmiana adresu — 20 fen.

CENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz petitowy — 40 fen.

nekrologi wiersz — 30 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do g. 4 po poł. Po godz. 4 nekrologi i inne niecierpiące zwłok zawiadomienia przyjmuje drukarnia ka. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) № 1

Numer pojedynczy 7 kop. = 14 fen.

Gazeta wychodzi codziennie — z wyjątkiem dni poświęconych.

† P. RYSZARD WESTPHAL,

Sędzia śledczy,
po powrocie z Rosji do kraju, zakończył nagle życie w Warszawie d. 14 września r. b., przeżywszy lat 46.

O tej bolesnej stracie zawiadamia kolegów i znajomych zmarłego w ciężkim smutku pogrążona
Rodzina.

TELEGRAMY

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 29 ub. m.

FRONT ZACHODNI.

Anglii w połączeniu z Belgijczykami rozszerzyli teren swych ataków na Flandrję oraz w dalszym ciągu dokonywali ataków na Cambrai. Francuzi i Amerykanie szturmowali znowu w Szampani oraz pomiędzy Argonami a Mozą.

Grupy wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

Od wybrzeża do punktu na południe od Lys odbywała się w nocy gwałtowna walka ogniowa, która w godzinach porannych wzrosła pomiędzy Dixmude a Wulverghem do najsilniejszego ognia huraganowego. Anglii i Belgijczyki zaatakowali na froncie od punktu na południe od Dixmude do Wulverghem. Nieprzyjacielowi udało się zdobyć nasze pozycje lejowate i wtargnąć po części do naszych linii artylerji. Po południu natarcie nieprzyjacielskie zostało zatrzymane na linii: nasyp kolejowy na południe od Dixmude—Mereken—Houthelst—Westroosebeke—Paschendale—Bevelsere Zandvoorde—Hollebeke. Ataki, dokonywane przeciwko tej linii wieczorem, zostały odparte przy pomocy rezerw, przybyłych na pole bitwy. Wzgórze Wijtschete zostało utrzymane mimo kilkakrotnych ataków nieprzyjacielskich.

Na zachód od Cambrai wskutek utraty w walkach 27 września pozycji nad kanałem po obu stronach Marquion cofaliśmy nasz front z wolnego terenu do pozycji tylowej na linję: Arleux—Aubigny—zachód od Cambrai po za kanałem na południe-zachód od Cambrai—Marcoing z połączeniem przez Gonnelieu z dawną linią pod Villers—Guislain. Ruchy zostały uskutecznione w nocy bez przeszkód ze strony przeciwnika. Nieprzyjaciel jeszcze rano ostrzeliwał przez czas długi opuszczony teren.

W godzinach południowych zaczął on energicznie posuwać się i zaatakował ze znacznymi siłami na północ-zachód i na zachód od Cambrai. Został on odparty. Odparte zostały również ataki, skierowane wieczorem na linję na południe od Marcoing.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Pomiędzy Ailetą a Aisną bez działań nieprzyjacielskich cofaliśmy nasze linje poza kanał Olsa—Aisna pomiędzy Anizy-le-Chatenu nad Ailetą a Bourg nad Aisną. Ruch, przygotowany od kilku dni, odbył się planowo i bez przeszkód ze strony wroga. Pomyślne walki przedpozycyjne na zachód od Suippe. Pomiędzy Suippe a Aisną oraz pomiędzy Argonami a Mozą nieprzyjaciel w dalszym ciągu dokonywał silnych ataków. Były one wczoraj bardzo silne i dla nieprzyjaciela nadzwyczaj krwawe. Walczące tam wojska nasze ze wszystkich szczepów niemieckich, bijąc się i wczoraj świetnie, mimo ciężkich wymagań, stawianych im przez dnie ostatnie, osiągnęły w obronie świetny sukces.

Francuzi, którzy atakowali przy pomocy silnych flotyl tanków na całym froncie pomiędzy Suippe a Aisną, nacierając w niektórych miejscach sześciokrotnie, zostali w zaciętych walkach odparci. Jedyny lokalny sukces ich polega na zdobyciu Somme—Py i na nieznacznych włamaniach się w nasz front obrony. W Argonnach nocy, onegdajszej, wskutek wtargnięcia nieprzyjacielskiego w dolinę Aire, cofaliśmy naszą linię w okolicy: południe-wschód od Binserville—południe zachód od Aprement. Amerykanie nacierali kilkakrotnie, poczęści przy użyciu nowych dywizji na wschodni skraj Argonów oraz na linję Aprement—Clerges—Briulle. Potrafili oni osiągnąć sukcesy lokalne pod Aprement i na wschód od Clerges, przez odsunięcie naszych linii wczesnym rankiem wstecz do lasu Cusel i do Fays. Ale i tutaj, jak i na całym pozostałym froncie, ataki nieprzyja-

cielskie złamały się w naszym ogniu obronnym, w zaciętej walce na bliską metę i w naszych skutecznych kontratakach.

Nasze lotnicze flotyle bojowe zaatakowały b. pomyślnie nieprzyjaciela na wschód od Aire. W walkach wczorajszych zniszczono przeszło 150 tanków nieryjacielskich.

Zestrzeliliśmy wczoraj 34 latawce nieprzyjacielskie i trzy balony captif.

Kwatera główna 30 ub. m.

FRONT ZACHODNI.

Grupy wojsk następcy tronu księcia Rupprechta i gen. Böhna.

We Flandrji nieprzyjaciel w dalszym ciągu dokonywał ataków. Włamanie się przeciwnika w nasze pozycje w dn. 27 września zmusiło nas do cofnięcia naszego prawego skrzydła frontu obronnego poza odcinek Hanzeme od punktu na północ od Dixmude do Werokem a na skrzydle lewym pola bitwy do opuszczenia wygięcia pod Wytsohete. Ataki nieprzyjacielskie na odcinek Hanzeme i na linję Zarrem—Westroosebeke zostały odparte. Pomiędzy Paschendale a Bevelsere przeciwnik posunął się do Moorslede i Dadizele. Tu powstrzymaliśmy jego uderzenie. Nieprzyjaciel, który wczesnym rankiem posunął się od Houthem do Konen nad Lys został odrzucony z powrotem za pomocą kontrataku. Walczymy tu w dolinie Lys.

Na froncie pomiędzy Cambrai a St. Quentin — olbrzymie zmaganie się. Nieprzyjaciel poprowadził do walki w kierunku miasta i po obu jego stronach 16 dywizji, aby zdobyć Cambrai i przełamać front nasz po obu stronach miasta. Na północ od Cambrai silne ataki nieprzyjacielskie dokonywane aż do ośmiu razy odparte zostały przy pomocy skutecznych kontrataków przed naszymi linjami pod Sanoourt i Tillog. Nieprzyjaciel zajął przedmieścia Cambrai: Neuville i Cantimpre. Stoimy tu na zachodnim skraju miasta po za Szeldą i odparliśmy tu nowe gwałtowne ataki przeciwnika. Ataki przeciwnika poprowadzone po przez odcinek nad kanałem na północ od Marcoing odparte zostały około drogi z Cambrai do Masnieres. Na południe od Marcoing nieprzyjaciel odparł nas po za odcinek nad kanałem Masnieres—Crevecoourt.

Z taką samą siłą zaatakował nieprzyjaciel nasz front od Gonnelieu do punktu na południe od Belleglise. Pomiędzy Gonnelieu a Bellicourt całkowicie odparliśmy kilkakrotnie natarcie przeciwnika. Chwilowo utracone Villers—Guislain zostało zdobyte z powrotem; lokalne wylomy zostały znowu wyrównane w kontrataku. Ciężko walczące na froncie pod Gonnelieu i Villers—Guislain, dywizje odparły z powrotem w energicznym kontrataku za pomocą swych bataljonów rezerwowych przeciwnika nacierającego na nie od flanki od strony Marcoing. Pomiędzy Bellicourt i Belleglise nieprzyjaciel posunął się po przez kanał. Zatrzymaliśmy go wieczorem na linii: skraj północny Bellicourt—skraj zachodni Jancourt—Lehaucourt. Pułki, które stawily czoło wszystkim atakom na północy od Gricourt, musiały wieczorem cofnąć swe skrzydło do Lehaucourt. W ciężkich walkach wczorajszych zakończonych wobec odparcia wielkim powodzeniem, miały równy udział wojska ze wszystkich szczepów niemieckich. Anglii opłacili swe sukcesy lokalne b. wielkimi krwawymi stratami.

Grupy wojsk niemieckiego następcy tronu i Gallwitza.

Nieprzyjaciel energicznie podchodził do naszej nowej linii nad kanałem Olsa—Aisna. W pomyślnych walkach przedpozycyjnych powychyliśmy tu jeńców.

Francuzi pomiędzy Suippe a Aisną, Amerykanie zaś w kierunku wschodniego skraju Argonów oraz pomiędzy Argonami a Mozą prowadzili w dalszym ciągu ataki zacięte. I wczoraj nieprzyjaciel wprowadził znowu w walkę kilka nowych dywizji. Pomiędzy Auberive a Somme—Py odparliśmy przed naszymi linjami kilkakrotnie, na północ-zachód od Somme Py aż dalewleciokrotne ataki przeciwnika. Dalej na wschód Maure i Ardeuil pozostały w ręku nieprzyjacielskim. Wieczorem po odparciu nieprzyjaciela staliśmy na linii: Aure—północ od Ardeuil—północ od Sechault—Bousenville. Ze szczególną siłą atakowali również Amerykanie wschodni skraj lasu Argonńskiego oraz front pomiędzy Argonami a Mozą. Ataki ich zostały całkowicie odparte. Po obu stronach doliny Airy wydarliśmy nieprzyjacielowi Aprement i las Montrebeau i odrzuciliśmy tu Amerykanów wstecz o przeszło 1 kilometr.

Zestrzeliliśmy wczoraj 45 latawców nieprzyjacielskich.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

Komunikat wieczorny.

BERLIN (30 ub. m. Urzędownie) — We Flandrii naogół dzień spokojny.

Nowe masowe ataki Anglików na Cambrai i po obu stronach zostały odparte z największymi stratami dla nieprzyjaciela. Na zachód od Le Chalet wywiązały się wieczorem walki.

W Szampanji cięższe ataki Francuzów, na wschód od Argonów silne ataki Amerykanów — odparto.

KOM. URZĘD. AUSTRO-WĘGIERSKI.

Wiedeń, 29 września.

Nic szczególnego.

Na wybrzeżu Albanji i około Beratn odparte zostały ataki włoskie.

Wiedeń, 30 września.

Na froncie włoskim pomysły przedsięwzięcia patrolów.

Bezpośrednio na zachód od jeziora Ochrida, licząc się z sytuacją na froncie bułgarskim, opuściliśmy po walkach lokalnych pas terenu.

Szef sztabu generalnego

KOMUNIKAT URZĘD. BUŁGARSKI.

SOFJA (29 września).

FRONT MACEDOŃSKI.

Na zachód od Wardaru nasze jednostki bojowe dokonują nakazanych im ruchów. Pomiędzy Wardarem a Strumą walki arjergardowe ze zmianem szczęściem. Na Belasicy i w dolinie Strumy działania patrolów, w toku których pochwytiliśmy do niewoli Greków.

WARSZAWA (29 września WTB).

«Monitor Polski zamieszcza odezwę, podpisaną przez zastępcę prezesa ministrów i dyrektora departamentu wojskowego, nawołującą do wstąpienia do wojska polskiego. Mówi się tam, że rząd polski uważa utworzenie wojska za konieczną podstawę i ważny warunek budowania państwa polskiego.

WIEDEŃ (26 ub. m. Tel. pryw.) — Na rozpoczęcie wczoraj w Berlinie konferencji w sprawie polskiej rząd austriacko-węgierski delegował, jako przedstawicieli swoich, posła Ugron'a i radcę ministerjalnego v. Boschak'a.

LWÓW (29 ub. m. Tel. własny.) — Wszechnica Kazimierzowska, obchodząc 250 letni jubileusz swego założenia, uczciła swego b. rektora i profesora, a obecnego arc. ks. Józefa Biczewskiego, nadając mu doktorat honorowy.

WIEDEŃ (28 ub. m. W. T. B.) — Wiadomość pochodząca z Włoch, której ag. Stefanie zaprzeczyła, jakoby Austria w czasie najbliższym miała zawrzeć pokój separatystyczny z Włochami, w dalszym ciągu szerzona jest przez agentów. Jesteśmy ze swej strony upoważnieni do stwierdzenia zupełnej nieprawdziwości tej informacji.

BERLIN (29 ub. m. Tel. pryw.) — Według «Timesa» Stawy Zjednoczone dążą do uzyskania kontroli nad Wschodnio-Chińską koleją żelazną. Rząd chiński zamierza podobno odmówić temu żądaniu, ponieważ dał już raz odpowiedź odmowną wobec analogicznych starań ze strony Japonji.

Wypadki w Bułgarji.

SOFJA (26 ub. m. Bułgarska agencja telegraficzna). — Stronnictwa bloku rządowego ogłaszają następującą notę: W porozumieniu ze stronnictwami bloku wczoraj, w dniu 25 go września, o godz. 5 ej po południu rząd uczynił przeciwnikowi **urzędową propozycję pokojową**. Stronnictwa bloku wzywają armję i ludność do zachowania wojskowej i publicznej dyscypliny, która tak jest potrzebna w tych czasach decydujących dla szczęśliwego przeprowadzenia rozpoczętego dzieła pokoju. **Sobranje zwołane zostało na dzień 28 go września.**

SOFJA (26 ub. m. Bułgarska agencja telegraficzna. Urzędownie). — Rozważywszy stosunki, które wytworzyły się wskutek ścisłego zasztych okoliczności, po rozpatrzeniu sytuacji wspólnie z miarodajnymi kołami, rząd bułgarski w dążeniu do zakończenia rozlewu krwi upoważnił naczelnego wodza armji bojowej do zaproponowania wodzowi naczelnemu sił koalicyjnych w Salosikach zaprzestania kroków wojennych w celu rozpoczęcia rokowań, zmierzających do zawieszenia broni i zawarcia pokoju. Członkowie delegacji bułgarskiej odjechali wczoraj wieczorem w celu porozumienia się z pełnomocnikami walczących państw koalicyjnych.

AMSTERDAM 29 bm. (Tel. pr.) — Renter dowiaduje się, że odpowiedź Anglii na prośbę bułgarską o zawieszenie broni zawarta już została w odpowiedzi naczelnego dowódcy armji koalicyjnych w Macedonji. W odpowiedzi tej wyrażało zaznaczeniem zostało, że wojenne operacje nie mogą być przerwane. Co się tyczy propozycji co do konferowania pełnomocników Bułgarji z koalicją o pokój, to dano jasno rządowi w Sofji do zrozumienia, że zawarcie pokoju z Bułgarją w sposób konieczny łączy się z całkowitem zerwaniem rządu bułgarskiego z Turcją, oraz jednocześnie z Austro-Węgrami i Niemcami. Rządy koalicyjne zażądały by naturalnie wszelkich uwarunkowań przez się za potrzebne gwarancji zabezpieczenia ich operacji wojennych i przeszkodzenia wysłaniu do Bułgarji wojsk niemieckich. Przy omawianiu propozycji bułgarskiej należy pamiętać o tem, że koalicja nie zamierza ostatecznie rozwiązywać kwestji bałkańskiej. Rozwiązanie to pozostawia się konferencji pokojowej. Chodzi tu jedynie o zawarcie tego rodzaju umowy wojskowej, aby operacjom koalicji na Bałkanach nie było ze strony Bułgarji nie zagrożono. Umowa ta przewidywała, by demobilizację armji bułgarskiej lub też użycie jej gdzie indziej przeciwko obecnym sprzymierzeńcom Bułgarji. Żadne kroki w kwestji terytorjalnej nie mogą być dokonane i nie będą bez całkowitego współdziałania i poparcia ze strony sprzymierzeńców Serbji i Grecji. Jednym z warunków prowizorycznej umowy musi być opuszczenie wszystkich terenów poza granicami Bułgarji, okupowanych przez armję bułgarską od wybuchu wojny. Jeżeli te warunki, zakomunikowane rządowi w Sofji okazały się dla rządu Malinowa nie do przyjęcia, to koalicja nie uczyniłaby już innych propozycji i byłoby rzeczą Bułgarji znaleźć innych przedstawicieli, którzyby te warunki przyjąć mogli.

WIEDEŃ (29 ub. m. Tel. pryw.) — Ferdynand król Bułgarji zwrócił się

do cesarza Karola jak donosi «Nene Freie Presse, z orędziem, zawierającym zapewnienie jego trwałej wierności sprzymierzeńcej. Według dalszych wiadomości król utny w pomoc państw centralnych trwa na swem stanowisku. Okroku pokojowym swego rządu nie był on poinformowany.

KOLONJA (27 ub. m. Tel. pr.) — «Köln. Ztg.» donosi z Berlina: Utrwalenie wojskowej i politycznej sytuacji w Bułgarji czyni postępy. Bułgarski wódz naczelny, gen. Todorow, działa w porozumieniu z naczelnym dowództwem sprzymierzonych, których poprosił o wskazówki.

BERLIN (28 ub. m. Tel. pryw.) — W sprawie ostatnich wypadków w Bułgarji «Nordd. Allg. Ztg.» podaje następujące uwagi, pochodzące od dobrego znawcy stosunków bułgarskich:

Bułgarja przeżywa najcięższy i najkrytyczniejszy moment swoich dziejów. Wiadomości, które nadchodzą z Bułgarji o ostatnich wypadkach, są zbyt sprzeczne, aby mógł wytworzyć sobie jasny obraz sytuacji, pewnym jest jednak, co następuje: Armja bułgarska wskutek szeregu przyczyn wewnętrznych jest w stadium rozkładu. Wpłynęła na to zacięta walka stronnictw, i trudności gospodarki wojennej oraz kryzys żywnościowy w rozmaitych punktach frontu, przyczem niezłatwiona sprawa Dobrudży wywołała przygnębienie. Wielkie niepowodzenie strategiczne wywołało teraz panikę. Rząd, jak się zdaje, był wobec wypadków bezsilny. Pogłoski o separatystycznych rokowaniach, które rzekomo prowadzone były w ubiegłym tygodniu, przyjmować należy sceptycznie, a w każdym razie obecny krok pokojowy zupełnie nie stoi w związku z tą sprawą. Z nazwisk członków delegacji pokojowej wynika, że stanowią oni pewną klikę. Są to minister skarbu, Liapczew, b. poseł Radew i gen. Łukow. Gdyby nawet delegacja ta odjechała, to nie może ona być reprezentantką wszystkich stronnictw bułgarskich, rządu lub narodu.

Faktem jest, że wojska austriackie i niemieckie ruszyły na pomoc swym towarzyszom bułgarskim. Sytuacja strategiczna naszcza wiele pocieszających możliwości, tak, iż oczekiwania zmiany nastrojów w Bułgarji są uzasadnione.

Rada koronna w Wiedniu.

«Berl. Tag.» donosi z Wiednia, że odbyła się tam pod przewodnictwem cesarza rada koronna. Przedmiotem obrad było sprawozdanie z sytuacji zagranicznej, zwłaszcza o wypadkach bułgarskich.

Austriacki prezes ministrów, bar. Hussarek, oświadczył przedstawicielom gazet wiedeńskich, że wiadomości, pochodzące z zagranicy o zmianie stanowiska Austro-Węgier całkowicie są niuzasadnione.

Posiłki niemieckie w Bułgarji.

«Ostpreuss. Ztg.» donosi z Berlina na podstawie wiadomości ze źródeł miarodajnych, iż wojska austriackie i niemieckie, dające na pomoc Bułgarji, przechodzą już przez Sofję. Ludność wita je entuzjastycznie. Nastroju ogólnego wyczuć jeszcze nie można, jednak pewnym jest, że większość ludności przeciwna jest złamaniu sojuszu z Niemcami.

O delegacji bułgarskiej wiadomo, że wyjechała ona z Sofji, ale nie przepuszczono jej przez front. Iana wersja twierdzi, że delegacja wyjechała z przedstawicielem Ameryki (Bułgarja nie zerwała stosunków z Ameryką i przedstawiciel Ameryki przebywał do ostatnich czasów w Sofji) na front. Wojska koalicyjne przepuściły przedstawiciela Stanów Zjednoczonych, a delegacji bułgarskiej nie.

Z NIEMIEC.

Orędzie cesarza

BERLIN 30 września.

Cesarz wydał do kanclerza Rzeszy hrabiego von Hertlinga następujące orędzie.

Wasza Ekscelencja przedłożyła mi, że nie jest w stanie pozostać nadal na czele rządu. Nie chcę zamykać oczu na to, że powody Pańskie są słuszne i zmuszony jestem z bólem serca wyrzec się dalszej współpracy Pańskiej. Niech Pan będzie pewien wdzięczności ojczyzny za ofiarę, poniesioną przez Pana przez objęcie urzędu kanclerza w chwili poważnej i za to, czego pan dokonał. Pragnę, aby naród w większej niż dotychczas mierze współdziałał w kierowaniu losami kraju. Wobec tego wolą moją jest, aby mężowie, ciesząc się zaufaniem narodu brali szeroki udział w pracach i obowiązkach rządu. Proszę Pana narazie o prowadzenie w dalszym ciągu spraw i urzeczywistnienie zamierzonych przezemnie zarządzeń, nim nie znajdę następcy. Oczekuję odpowiedzi Pańskiej w tej mierze.

Kwatera główna, 30 września 1918 r.

Podp.: Wilhelm I. R.

Kontrasygnował

Dr. hrabia von Hertling.

W komisji Reichstagu.

BERLIN (30 ub. m. Tel. wł.) —

Główna komisja Reichstagu zebrała się dziś po południu niemal w komplecie ponownie na posiedzeniu. Z przedstawicieli rządu obecni byli: wice-kancler von Payer, sekretarz skarbu Roedern oraz niemal wszyscy podsekretarze stanu.

Zastępca kanclerza Rzeszy von Payer zabrał słowo i odczytał **orędzie cesarskie** na imie kanclerza, poczem oświadczył co następuje:

Ze to orędzie, które jest wyrazem szczerzej woli Jego Cesarskiej Mości **żadośćuczynienia** w szerokiej mierze **życzeniu naroda niemieckiego**, który od szeregu lat tyle dokonał i przecierpiał, co do **większego udziału w kierownictwie spraw państwowych** należy mu się podziękować.

Z polecenia p. kanclerza rozpoczęliśmy dziś jeszcze narady z przywódcami poszczególnych stronnictw co do znalezienia najodpowiedniejszych dróg, które nas do pożądanego celu doprowadzą, i żywimy nadzieje, że się nam uda w najbliższym czasie dla tej tak ważnej dla rozwoju ojczyzny naszej reformy znaleźć rozwiązanie, które wzmożni jedność naszą i siły.

Orędzie cesarskie powitano oklaskami.

Prezes komisji, poseł Ebert zaproponował następnie odroczenie posiedzenia, gdyż niewłaściwym byłoby obecnie kontynuować obrady w sprawach podrzędnych.

Posiedzenie zostało na czas nieograniczony odroczone.

Stosunki polityczne w Bułgarii.

BERLIN (28 września Tel. pr.) — Z powodu propozycji pokojowej, uczynionej przez Malinowa państwu koalicji, «Voss. Ztg.» donosi, że Malinow, leader stronnictwa demokratycznego niema większości w Sobranju. Do gabinetu należą wyłącznie demokraci oraz niektórzy radykałowie. Z 215 członków Sobranja zwolennikami Malinowa jest 40. Z pośród członków gabinetu Malinowa czterech jest zwolennikami Niemiec. Lubo nie czła opozycja parlamentarna stoi po stronie Niemiec, to jednak stronnikiem Niemiec są członkowie wpływowej partji Stambulowistów, stanowiącej jądro opozycji. Z tych stosunków «Voss. Ztg.» wnioskuje, że ostatniego słowa w sprawie stosunku Bułgarii do państw centralnych jeszcze nie wyrzeczono.

Donoszą następnie przez Budapeszt, że b. prezes ministrów, Radosławow, przybył do Sofji, aby przewodniczyć zebraniu opozycji.

Dookoła wojny.

Dążenia koalicji.

Na bankiecie, wydanym przez ministre spraw zagranicznych na cześć Gompersa, Pichon wypowiedział następującą mowę: zupełnie zgodnie z Wilsonem i my i p. Gompers uważamy za jedyną możliwość dla koalicji osiągnąć samierzony cel przez zwycięstwo oręża. Cel wzięliśmy za który już miliony ludzi oddali swe życie.

Pichon odrzuca przez każdą myśl, mogącą spowodować osłabienie siły i protestuje przeciw wszelkiej ugodzie z państwami centralnymi. Zgodnie z Wilsonem i Francuzi mogą dopuścić pertraktacje z wrogiem tylko wtedy, gdy wróg przysła się do swej porażki. Gompers zajął miejsce wysokie w równym rzędzie z naczelnym dowództwem tego przepięknego wojska, które przybyło z Nowego Świata i które państwu koaliczowanemu przeciw barbarzyńskim Niemcom dało niezwalczoną przewagę, co do której teraz już nikt nie powątpiewa. Pichon łączy imię Gompers'a z imieniem Wilsona jako tych ludzi, którzy nosobiją w sobie przed oczami Francuzów i przed oczami Amerykanów tych, co walkę o oswobodzenie narodów prowadzić będą do ostateczności.

BERLIN (27 ubm. Tel. pryw.) — Za pośrednictwem Bernu zakomunikowana została prywatna rozmowa między Clemenceau i Pershingiem. Rozmowa dotyczyła celów wojennych z wyraźną tendencją zniszczenia Niemiec, jako wielkiego mocarstwa pod względem gospodarczym. Cel ten ma być osiągnięty w ten sposób, że uwolnione będą narody uciskane przez Niemcy (Alzacja—Lotaryngja, Silesyja i Holsztynja, Polska — zabór pruski) odebrane będą wszystkie tereny okupowane, Belgja będzie odbudowana, a forma państwowa Niemiec przywrócona będzie taka, jaka istniała przed rokiem 1866, t. zn., że Niemcy północne i południowe będą wyraźnie od siebie oddzielone, a Prusy w miarę możliwości obcięte.

Mówiono też o odebraniu lewego brzegu Reunu, jako o rzeczy samo przez się zrozumiałej. Gen. Pershing oświadczył, że głosy, jakoby parlamenty Francji, Anglii i Stanów Zjednoczonych czyniły zastrzeżenia przeciw tej polityce zaborczej, są niezasadnione.

Tak wyglądać mają Niemcy, które według Clemenceau i Pershinga wejdą do związku narodów.

Dookoła propozycji pokojowej.

Jeszcze nota Burjana?

W «Leipziger Neueste Nachricht» w № 268 z d. 27. IX znajduje się następująca ciekawa notatka:

Z Wiednia donoszą nam, że do wtorku wieczorem otrzymano tylko

trzy odpowiedzi z obozu nieprzyjacielskiego na notę austro-węgierską pokojową. Przypuszczają, że przynajmniej ze dwa tygodnie przemnie, zanim zostaną otrzymane odpowiedzi od wszystkich państw. W politycznych kołach wiedeńskich uparcie trzyma się poglądka, że Burjan nosi się z zamiarem wystąpienia w swoim czasie z drugą pokojową notą do państw wojnujących. Notatkę tę gazeta opatrzyła następującą złośliwą uwagą: Przypuszczamy, że jest to tylko pogłoska. Gdyby ktoś sądził, że jest to dla niego rzeczą możliwą, to oznaczaloby, że ten ktoś ma bardzo złą opinię o wartości dyplomatycznej p. Burjana jako męża stanu, bo czyż nie dosyć ma już kpia, wyśmiewania i sakody?

Odezwa lig pokojowych.

«Komitet katolickiego instytutu pokoju kompromisowego» w Fryburgu (Szwajcarya), «Komitet trwałego pokoju» w Genewie i «Liga pokojowa kobiet» w Fryburgu zwróciły się z następującą odezwą do wojnujących rządów i narodów, zaopatrzoną w 40,000 podpisów obywateli szwajcarskich i cudoziemskich, zebranych w ciągu kilku dni.

Wobec tego, że jedna ze stron prowadzących wojnę proponuje rozpoczęcie rokowań pokojowych bez żądania zawieszenia broni, że liczba ciał w poległych, kalekach i rannych wynosi 10 milionów, że potrzeba pokoju coraz bardziej u wszystkich narodów odczuwać się daje, że cele, w których imię zarówno jedna jak i druga grupa stron wojnujących rzekomo walczą, są równe, że nadzieja w zwycięstwo oręża jest źródłem cierpienia wszelkich, że przyszłe szczęście i pomyślność narodów zbudowana być może tylko na pokoju kompromisowym i na ustępstwach wzajemnych, że dalsze prowadzenie wojny pcha świat cały do ruiny moralnej i materialnej, zwracamy się z niecierpiącym zwłoki apelem do rządów koalicji i prosimy je, by notą rządu austriacko-węgierskiego wzięły pod rozwagę i nawiązały w imię interesów ludzkości rokowania. Ten, kto się wabraniu doprowadzić do porozumienia, ściągając wobec Boga i ludzi najstraszniejszą odpowiedzialność na siebie. Jesteśmy silnie przeświadczeni, że sumienie ludzkie obudzi się w chwili, w której wszyscy ludzie drżeli z radości i oczekiwania. Wobec tego, że świat oczekuje rozstrzygnięcia największej tragedji dziejów swoich, zwracamy się również do narodu szwajcarskiego: Daj dowód przechudzenia się tego! Spełnij swój obowiązek! Wskaż zbłąkanym przez niebawiść narodom drogę do pokoju, do zbawienia! Ofiaruj wojnującym pośrednictwo swoje!]

Ulaskawienie legionistów polskich.

Z Wiednia donoszą, że dnia 27 września cesarz Karol wezwał do siebie prezesa Koła polskiego w parlamencie wiedeńskim—Tertila, wiceprezesa parlamentu—Germana i członka Izby Panów—Bilińskiego i oznajmił im, że dnia tego wydał rozkaz całkowitego umorzenia procesu, wytoczonego legionistom polskim, toczącego się w Marmaros Sziget, a to że względu na liczne dowody wierności i mięstwa legionistów polskich, ich poświęcenia się na froncie i w kraju. Cesarz oświadczył, że zdecydował się na ten krok w oczekiwaniu tego, że dotychczasowy stosunek narodu polskiego do Korony pozostanie takim samym i nadal.

Tertil wygłosił mowę, oświadczaając, że przemawia w imieniu obecnych Polaków, Koła polskiego oraz nie mniej w imieniu oskarżonych legionistów i ich rodzin. Wiadomość ta, nie była — rzekł Tertil — nieoczekiwana. Tembardziej oczekiwał jej naród polski, że tywil zawsze ufać do cesarza Austrii. Z radością witają Polacy tą wiadomością, tembardziej, że zbliża się z chwilą, gdy zaczyna urzeczywistniać się hasło: wojna wojnie.

Obecny na audjencji minister dla Galicji, Gaficki, wysłał natychmiast do najstarszego szarż z pomiędzy oskarżonych majora Zagórskiego telegram, zawiadawiając go o łasce cesarskiej, zasylając pozdrowienie dla wszystkich legionistów i wyrażając życzenie, aby dożyli oni urzeczywistnienia ideałów, o które walczyli i cierpieli.

Z Królestwa Polskiego.

Zajęcie w Częstochowie.

Nordd. Allg. Ztg. pisze: Na dworcu kolejowym w Częstochowie wydarzył się dnia 24 go b. m. wieczorem pożalowania godny wypadek. Biskup lubelski, ksiądz Fulman, który przybył tam w odwiedziny, po opuszczeniu pociągu przeprowadzony został przez podoficera pod ochroną 2 ch żołnierzy dla zbadania dokumentów jego do komendatury kolejowej. Dokumenty znalezione w porządku, poczem ksiądz-biskup niezwłocznie został zwolniony.

Kontrola ta nastąpiła wskutek doniesienia, że pewien podróżny w szatach kapłańskich, którego dokumenty podrózne były niedostateczne, oczekiwany był na punktach granicznych i że ksiądz biskup, jako taki, nie był znany.

J. E. pan generał-gubernator wyrzucił księdzu biskupowi lubelskiemu niezwłocznie w drodze telegraficznej żal swój z powodu nieporozumienia. Wypadek jest przedmiotem surowego śledztwa, władze odnośnie zostaną ewentualnie pociągnięte do odpowiedzialności.

Wynagrodzenie nauczycieli.

Numer «Monitora Polskiego» (№ 158) podaje tekst zatwierdzonej przez Radę Regencyjną za zgodą Rady Stanu ustawy tymczasowej o płacy nauczycieli publicznych szkół elementarnych. Ustawa obowiązywać będzie do czasu wydania w drodze prawodawczej ustawy zasadniczej.

Przepisy ustawy określają zasadniczą płacę nauczyciela w publicznej szkole elementarnej na 1.200 marek rocznie. Ci, którzy obecnie pobierają niższe wynagrodzenie, otrzymają różnicę. Oprócz zasadniczej płacy, nauczyciele otrzymywać będą dodatki za pięćdziesiąt i dodatki drożyzniane od 300 do 540 marek dla smotnych i od 540 do 780 marek dla obarczonych rodziną.

I taki... powrócił

Pod powyższym tytułem pisze «Goniec».

W tych dniach zawitał do Warszawy niezwykły dygnitarz rosyjski, który ongi dał się dobrze we znać Polakom.

Oto przybył z Rosji b. generał Uthoff, pomocnik b. gen.-gubernatora do spraw policyjnych, najwyższy zwierzchnik ochrony i żandarmerji rosyjskiej, opiekującej się tak troskliwie Królestwem Polskiem.

Ponieważ bolszewicy «odmówili» korzystania z usług tak wytrawnego działacza, jakim był generał Uthoff, więc zamierza on tu na Ziemi Polskiej wynaleźć sobie locum, mając nadzieję, że z uwagi na położone zasługi dla Polski przy tępieniu «włochowców», otrzyma jakąś... synekurkę.

Z Galicji.

Uczelnie w Zakopanem.

W najczarowniejszym zakątku Polski, gdyż w Zakopanem, powstało gimnazjum męskie i żeńskie z prawami państwowymi, oraz oddzielnymi internatami dla chłopców i dziewcząt.

Celem tej szkoły jest skupienie młodzieży polskiej, której oprócz poważnej wiedzy trzeba dać zdrowie, a jednocześnie ochronić ją przed wynarodowieniem w obcych nam sanatoryjnych szkołach zagranicznych.

Warunki klimatyczne i zdrowotne

Zakopanego sprzyjają znakomicie rozwojowi witalnych dzieci, w tym celu także szkoła, prowadzona wzorowo, kładzie specjalny nacisk na ćwiczenia gimnastyczne i wszelkiego rodzaju zajęcia fizyczne.

Właścicielem zakładów i internatów jest T-wo prywatnych zakładów wychowawczych w Zakopanem.

Przedsiębiorstwo to nie jest obliczone na zyski, a ewentualne dochody obracane będą dla dobra szkoły. Fundusze zdobywane są na drodze udziałów, przytem wysokość najmniejszego udziału wynosi tysiąc koron.

Białoruskie przedstawicielstwo narodowe.

Rada białoruska w swoim czasie utworzyła komisję, która miała wypracować projekty przyszłego białoruskiego przedstawicielstwa narodowego. Jak donosi prasa mińska, komisja ukończyła swe prace. Na październikowym posiedzeniu rady białoruskiej w Mińsku toczyć się będą obrady nad tym projektem. Projekt przewiduje wybory powszechne, w których wzięć mają również udział Białorusini mieszkający poza granicami Białej Rusi, rozsiani po obszarach b. państwa rosyjskiego.

Litwa i Ukraina.

Wychodzący w Łożannie organ ukraiński «L'Ukraine» w ostatnim numerze z września pisze co następuje:

Litewskie biuro informacyjne w Łożannie rozesało komunikat zupełnie zmyślny, jakoby w Brześciu Litewskim doszło do spotkania delegatów Taryby z reprezentantami Ukrainy i do opracowania przymierza zaczepno-odpornego między Litwą a Ukrainą, zwróconego przeciw imperjalizmowi polskiemu.

«L'Ukraine» stwierdza, że takiej rozmowy nie było nigdy ani w Brześciu, ani w Szwajcaryi, ani gdzieinądziej, że wreszcie Litwa nie jest państwem, mogącem zawiierać swobodnie jakiegokolwiek układy.

W końcu organ ukraiński oświadcza, że Ukraina chce pozostać neutralną i nie zamierza wiazać się żadnymi układami, godzącymi w inne narody. Nieporozumienia nasze z Polską—pisze «L'Ukraine»—zamierzamy załatwić bezpośrednio i pokojowo.

R o s j a.

Wyjazd misji wojskowej.

Ciekawe rzeczy o tem, co się dzieje w Rosji, opowiada bawiący obecnie w Kopenhadze szef wojskowej misji włoskiej, generał Romei di Longhena, który przybył wraz z wojskową misją amerykańską i belgijską osobnym pociągiem z Fialandji do Szwecji. Generał Romei jest wielce uradowany, że wydosłał się nareszcie z tego piekła, gdzie nikt nie jest pewny życia.

Życie misji wojskowych w Moskwie było nieznośne. Wszelkie komunikowanie się z własnym rządem było im wstronione—na każdym kroku śledziła ich policja bolszewicka; cała działalność była sparaliżowana. Konsulów francuskiego, angielskiego i serbskiego w Moskwie aresztowali bolszewicy 5 sierpnia. W dwa dni później aresztowano również członków misji wojskowych francuskiej i angielskiej. Przedstawiciele koalicji zaczęli się wówczas domagać zezwolenia na wyjazd, ale Lenin sprawiał im ustawicznie jakies trudności, a Francuzom stawiał za warunek, iż uwolnią wszystkich walczących we Francji żołnierzy rosyjskich. Misja włoska opuściła Moskwę dopiero 26 sierpnia. Po przybyciu do Petersburga aresztowano misję włoską w pociągu i nie pozwolono jej jechać dalej. Dopiero 1 bm. zdecydowały się władze bolszewickie na puszczenie Włochów w dalszą drogę.

Generał Romei dowodzi z całą stanowczością, że generał Kornilow

umarł wskutek odniesionych ran. Lenin również już nie żyje, o csem dowiedział się od komisarzy ludowych. Śmierć Lenina tendencyjnie się zataja, a nawet ogłasza się codziennie biuletyny o stanie polepszającego się jego zdrowia.

Carowa i dzieci jej najprawdopodobniej żyją jeszcze.

W Moskwie i Petersburgu nie wiadomo, co się dzieje na zachodzie.

Wielkie świętokradztwo.

Donoszą z Moskwy, że dokonano tam wielkiego świętokradztwa: mianowicie otoczony czcią niezmierną cudowny obraz Matki Boskiej z b. kosztownymi ozdobami został zabrany przemocą przez niemałego rabusia podczas nabożeństwa, pop został przytem ciężko ranny wystrzałami z rewolweru. Zbójca uszedł ze zdobyczą, władze energicznie dążą do wykrycia winowajcy.

Protest neutralnych i jego skutki.

«Lok. Ans.» cytuje za «Frankf. Ztg.» Organ rządu sowieckiego podaje notę Doyen'a, posła neutralnego w Rosji, złożoną dnia 6 września komisarzowi ludowemu w Moskwie. Nota powiada, że przedstawiciele dyplomacji powiedzieli komisarzowi ludowemu, Ziaowjewowi, że nie zamierzają mieszać się do walki, stojąc jedynie na gruncie humanitarnej. Rządy ich jednak muszą wyrazić swe oburzenie z powodu strasznego terrorizmu w Ro-

sji, panującego głównie w Moskwie i Petersburgu. W celu wzbudzenia nienawiści międzyklasowej zbrojni ludzie wchodzą w dzień i w nocy do domów prywatnych, grabią, plądrują i aresztują ludzi, stojących daleko od wszelkiej polityki, których jedyną zbrodnią jest należenie do przemieszczonej na straconie burżuazji. Rodziny uwieczonych pozbawione są od nich wieści, uwieczeni nie otrzymują pożywienia. Ciało dyplomatyczne wyraża swe oburzenie wobec całego świata. Żądają w imieniu ludzkości stawienia winnych przed sądem.

Na notę tę odpowiedział Cicerio, że uważa to za mieszanie się w wewnętrzne sprawy Rosji. Rząd rosyjski jest nietylko przedstawicielem robotników rosyjskich, lecz wszystkich warstw wyzyskiwanych. Cicerio uważa notę za obrazę czerwonej armii. T. zw. państwa neutralne nie protestowały przeciw okropnościom wojny i białemu terrorowi. Wszelka dalsza próba dyplomacji wyjścia poza granice ochrony własnych obywateli uważana będzie za próbę kontrrewolucji.

Sprawy ukraińskie.

Wejska niemieckie nie będą wycofane z Ukrainy.

Wobec pogłosek o mojącym jakoby nastąpić wycofaniu wojsk niemieckich z Ukrainy w związku z przetruciem

sił na zachód, ukraińska Agencja Telegraficzna dowiaduje się z miarodajnego źródła, że pogłoski te są najzupełniej bezpodstawne: wojska niemieckie, postawiwszy sobie za zadanie przywrócenie ładu i porządku na Ukrainie, pragną sprawę doprowadzić do pomyślnego wyniku.

Zbrojenia Japonji.

«Voss. Ztg.» donosi z Beraa pod datą 20 b. m.: «New York Evening Post» ogłasza korespondencja z Tokio, według której na japońskiej Radzie koronnej, odbytej w początkach lipca uchwalono ponownie zwiększenie sił lądowych i morskich. Armja, która dotychczas wynosiła 21 dywizji po 4 pułki ma być powiększona kosztem 174 milionów jen do 42 dywizji po 3 pułki, które będą tworzyły 21 korpusów. Marynarka ma składać się z 3 eskadr bojowych po 8 okrętów liniowych, 1 krążownik i po 8 pancerników, na co zostało przeznaczonych 1.060 milionów jen.

Nie wspomina się o terminie przeprowadzenia tego programu, którego przyjęcie wśród japoński uważa za rzecz niezmiernie doniosłą.

W korespondencji zaznacza się: często słyszy się pytanie, jakie stanowisko zajmie po wojnie Japonja, jako potęga morska w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi. Duchowi przywódcy Japonji mają, zdaje się, przekonanie, że narodowi grozi w przy-

szłości niebezpieczeństwo izolacji, jeśli nie będzie posiadał potężnej armji i floty o międzynarodowym znaczeniu.

Sytuacja w Rosji i w Chinach domaga się tego coraz bardziej, albowiem ingerencja ze strony narodów zachodnich w sprawie wschodnioazjatyckiej jest zupełnie możliwa.

Japonja nie oczekuje, by po wojnie zbrojenia zostały usunięte i by proponowany związek narodów mógł wiele uczynić dla utrzymania pokoju. Przewidując, wojna uczy nas, że siła jest decydującym czynnikiem w prawach narodowych i że Japonja jedynie wówczas może liczyć na sprawiedliwość, o ile będzie zdolna poprzeć ją siłą. Może to wyglądać na powątpiewanie w moralność międzynarodową, lecz Japonja nie posiada, być może, zbyt wielkiego zainteresowania do altruistycznych zapewnień mocarstw zachodnich.

W każdym razie można to zauważyć z pragmatycznych komentarzy o dyplomatach zachodnich. Być może oznacza to jedynie nowy program zbrojeń i to, iż Japonja zdecydowała się bez względu na koszty uczynić się niezależną od swoich przyjaciół. Jej przedwojenny program obrony kraju był ustalony ze względu na stosunki panujące w Rosji i Chinach. Nowe plany bardziej oznaczają rozszerzenie celów wojennych, niż intensywną politykę.

DOM KOMISOWY EUGENJUSZ KAROSIEK I S-KA

przy ul. 1-iej Portowej Nr. 6-c. 1574

Przyjmujemy na sprzedaż bezpłatnie wszelkie rzeczy. Po sprzedaniu niszcza się 10%. Pośredniczy w sprzedaży maszyn, narzędzi rolniczych itd. Stręczy posady, mieszkania, pokoje z wszelk. wygodami itp. Poleca: elegancką bryczkę, starożytne portrety i wiele innych rzeczy. Przez nasze pośrednictwo chcą wydzierżawić 2 majątki, wynająć mieszkanie na cenę 500-800 rb. oraz nabyć pianino. Prosimy o składanie ofert.

NOWOOTWORZONY SKLEP kolonialno-gastronomiczny p. t. „JADWIGA” poleca świeże spożywcze towary po możliwie niskich cenach. Róg ul. Dominikańskiej i Uniwersyteckiej 16/2.

ZAKŁAD KRAWIECKI L. NOWICKIEGO

został przeniesiony z Hotelu Niskowskiego vis-a-vis na ul. Wielką 33 (na piętrze). 1764

Przyjmuje wszelkie roboty w zakresie fachu wchodzące. Ceny najniższe.

Czesanie pań. Olszewski, № 21.

5-to Jerska W niedzielę otwarty do g. 5 wiecz. 2008

Dr. B. IWANTER

Choroby: wewnętrzne i nerwowe. ZAKŁAD ELEKTRO-LECZNICZY i PROMIENI ROENTGEN'A. Wileńska 25. 2017

Doktor ALEX. LIBO

choroby gardła, nosa i uszu. od 11-2 i 5-7 w. Zawalna 22/6. 2017

Doktor A. WASZKIEWICZ

wznowił przyjęcia chorych. (Akuszerka, choroby kobiece). od 10-12 r. i 4-6 w. i Portowa 6-o, d. własny.

Introligator K. Kochański, Sw. Michalski zał. № 4, po długiej przerwie wznowił przyjęcie robót w zakresie fachu wchodzące. 1696

Pracownia A. Drozdowskiej, Wileńska 18-10, po długiej przerwie przyjmuje do roboty suknie, kostiumy i palta. 1725

Doktor medycyny B. SZYRWINDT

choroby skórne, weneryczne i syphilis (606-914). Przyjmuje od g. 10-1 i od 4-7. Wielka 39. 1810

Dr. Stanisław Boblatyński (choroby skórne i weneryczne)

przyjmuje od 9-11 i 4-6. Panie od 11-12-ej. Królewska 3-2 (dawn. Botaniczna), dom własny. 1651

Do sprzedania magazyn mebli.

Porozumieć się można w dni świąteczne od g. 1-5 w., w dni powszednie wieczorem po g. 7 wiecz. Tamże potrzebny człowiek do koma. Wileńska 29-3, Malinowski. 1778

Mieszkania

№№ 2, 4, 5, 6 i 7 przy ul. Skopówka № 3 z 2-ch, 3-ch i 4-ch pokoi do wynajęcia. Oglądać od g. 1-3. Dowiedzieć się Zawalna 28/30 m. 4, od g. 5-7 w. Parczewski. 1744

Poszukuje mieszkania z 4 pokoi z elektrycznością. Oferty w adm. «Dzien. Wil.» dla p. Górnickiego. 1797

Z powodu wyjazdu tania do sprzedania: 2 łóżka ze sprzętami nowymi materacami, stół jadalny (okrągły, jesionowy) i zegar-antyk. Zgłaszać się od g. 10-12 i 2-4 Benedyktyńska (róg zał. Ignacowski) 6-7. Narbutt. 1820

Nabywam

wszelkiego rodzaju starożytności: obrazy, sztychy, porcelane, pasy polskie, tkaniny itp.

cenności:

perły, brylanty, zegarki. Płacę o 20 proc. więcej niż wszystkie magazyny. Tatarska № 20-17, Leon Poczer. rk

Do wynajęcia 2 pokoje i jeden z umeblowaniem, elektrycznością,

można z obiadem. Garbarska ul. d. 7 m. 4. Oglądać można od 10 rano do 2 po południu. Czaplinski. 1812

Posiadający uniwersyteckie wykształcenie poszukuje kondycji na wsi. Wielka 76, hotel «Saski» Zwinkiewicz. 1803

Pianino

i fisharmonję sprzedam, a także oddaję do wynajęcia. Zamkowa № 16, Bujwid. 1804

Pianino do sprzedania. Królewska 5, Morawska. 1791

Zdrowe domowe obiady

codziennie od 1-4 godz. Świętojerska 15 m. 6 (Nad Przanem, wejście od ulicy. Uprasza się o zamawianie obiadów w przeddzień. Rudzka. 1819

Nauczycielka muzyki daje lekcje fortepjanu. Wielka-Pohulanka № 29 m. 3. Bortnowska. 1155

Zęby sztuczne,

korony, podniebienia, wstawia Petrogradzki technik L. Minkier, Ludwisarska 4 (daw. Preobrażenska) dom Kreingieła.

Pilne reparacje w 4 godziny. Przerabiam źle dopasowane podniebienia. 1827

Mam dużo listów z podziękowaniem.

Poszukuję dzierżawy folwarku lub majątku. Grocka № 3, Dom Handlowy Braci Gołobiewskich. 2013

Pracownia „Eugenja” ma zaszczyt zawiadomić Sz. Kljentki, że od 1 października wznowia przyjęcie obywateli. Ul. Zawalna 7-2. 2016

Sprzedam palto jesienne na średnią osobę i garnitur marynarkowy. Zarzeczna № 14-21, Królikowski. 1836

Potrzebna

jest pokojówka, posiadająca język niemiecki, z zyciem. Adres: Eisenbahnheim. 1811

Po powrocie z Rosji

gdzie ukończyłam cechową szkołę szycia i kroju w Petrogradzie, poszukuję miejsca do domów jako szwaczka, lub do dzieci na wyjazd. Żandarmaska № 19-7, Rackiewicz. 2017

KUPUJĘ

wszelkiego rodzaju sprzęty domowe, łożka, krzeselka, szafy, etc. naczynia i wszelkie drobiazgi, futra, ubrania, bieliznę, biżuterję, kwity lombardowe. Przychodzę do domu. Woźnicki, 2018

Bernardyński zał. 19-19, za mostem.

Różne mieszkania, jedno ze sklepem, do wynajęcia ciepłe, suche i tanie. Zdrowa miejscowość. Rossa, róg Mińskiej i Warszawskiej 6/36, dom Słomskiego. 2020

Uczeń aptekarski z 3-letnią wszechstronną praktyką poszukuje posady w mieście lub na wyjazd. Oferty w Redakcji «Dz. Wil.» dla Z. Bałkowskiego. 1830

Kupię kilka krzaków jasno-żółtych róż. Oznajmić cenę i adres w adm. «Dz. Wil.» dla p. Gułana. 1833

Sprzedam męskie buciki. Dominikańska 2, Pogotowie Ratunkowe, Maliszewski. 1839

Mebel do sprzedania. Letnia (Antokol) № 8, Jasus. 2021

Potrzebne robotnice

do łopania kartofli; 3 mk. dziennie i jedzenie. Zwierzyniec, Dzieła 38, Hr. Krasicki. 1838

Do sprzedania meble, otomana, serwis i inne rzeczy. Zwierzyniec, I-sza Bułgarska 5-1, Dabkus. 1837

Nowy, salonowy fortepjan „Bekera”

małego rozmiaru w stylu «Moderne» z najnowszym amerykańskim podwojnym, powtórzoną mechanizmem sprzedam albo odnajmę; także nowe pianino pierwszorzędną niemieckiej fabryki do sprzedania. Wileńska 16-2, od godz. 12 do 2 pp., Szawedanc. 1840

Potrzebne są nauczycielki i nauczyciele na wyjazd. Tatarska 5-4, M. Andrzejewska. 2023

Stróż lub stróżowa z synem albo córką potrzebni. (Pohulanka) Teatrna № 5 m. 7, od g. 11 i 3-5, Pilsudski. 2003

Do wynajęcia

pokój słoneczny z umeblowaniem i elektrycznością, dom skanalizowany. Oglądać od g. 1-4. II Portowa 5-19, Bystram. 2011

Potrzebna

służąca do wszystkiego. W Pohulanka 31-a m. 3, między g. 8-11. Połubiński. 2004

Potrzebna służąca

na wyjazd do Kijowa do małej rodziny, młoda, samodzielna, umiejąca dobrze gotować, lubiąca czystość i z dobrą rekomendacją. Dowiedzieć się: Zarzeczna № 15-3, od g. 4-7 w. Markowska. 2010

Potrzebna służąca przychodząca na 3 godziny dziennie. Skopówka № 1, Sielawa. 2012

Fryzjer poszukuje posady od zaraz. II ga Raduńska № 36-15, Żukowski. 2006

Do wynajęcia 2007

1-2 pokoje umeblowane z elektr. Uniwersytecka 9-15, Lencewicz.

Nauzyciel potrzebny do majątku zaraz. Zgłaszać się: II-a 8-to Jakóbska 10-3, od g. 8-10 rano, Landsbergowa. 1835

Potrzebna służąca do wszystkiego, umiejąca gotować. Wielka 62-1, Szyrmulewicz. 1834

Poszukuje posady, skończyłem kursy buchalterji, piszę na maszynie, mówię po polsku, litewsku i rosyjsku, mogę na wyjazd. Adres: Ostrobamska 12, A. Abanaszkiewiczówna. 1831

Chcę kupić

damski garnitur futrzany w dobrym stanie. Oferty piśmienne dla Bagelmanna w adm. «Dz. Wil.» [2022

Zofia Kluszyńska powróciła do kraju i poszukuje kondycji. Antokolski brzeg № 9. 1643

Poszukuje

4-5 pokoi z kuchnią, umeblowanych, ze wszelkimi wygodami, w centrum miasta. Hotel «Italja», ul. Niemiecka, pokoi № 2, dr. Ratomski. 1788

Pianino

w dobrym stanie kupię. Oferty składać w sklepie P. Szumańskiej, 5-to Jerska № 1. 1800

Sprzedam

łożko ze sprężynowym materacem. Wileńska 29-6. P. Sielska. [1874

Introligator H. Aleksandrów drzewiarz, Teatrna 11, przyjmuje roboty w zakresie fachu wchodzące.